

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

FORUM STANDAARDISATIE

Agendapunt:	04 e-dossiers		
Betreft:	Verkenning e-dossiers		
Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Bureau Forum Standaardisatie		
Datum:	december 2010	Versie	1.0
Bijlagen:	- toelichting aanbevelingen - rapport "Interoperabiliteit binnen en tussen sectoren"		

Bijgaand rapport is het resultaat van de verkenning naar interoperabiliteits-issues in relatie tot e-dossiers en verwijsindexen in Nederland.

Aanleiding

In het werkplan 2010 is als inhoudelijk speerpunt opgenomen: zicht krijgen op variatie en samenhang in het segment van e-dossiers en verwijsindexen. Hiertoe is eind augustus aan Capgemini opdracht verleend tot het verrichten van een verkenning naar de standaardisatieproblematiek rondom e-dossiers en verwijsindexen.

De verkenning bestond uit twee delen:

- een algemene verkenning van het veld van e-dossiers en verwijsindexen in den brede;
- een nadere verkenning gericht op drie cases, te weten het Digitaal Klant Dossier (DKD), het Elektronisch Leer Dossier (ELD) en de Verwijsindex Risicjongeren (VIR).

Doel

Bij aanvang van de verkenning bestond de aanname dat er (nu of op termijn) behoefte zou bestaan aan uitwisseling tussen de verschillende e-dossiers en dat deze uitwisseling niet zonder problemen tot stand gebracht zou kunnen worden. Doel van de verkenning was daarom het identificeren van dié problemen en/of belemmeringen op het gebied van interoperabiliteit bij de oplossing waarvan het Forum in 2011 een rol kan spelen.

Uitkomst verkenning

Naar aanleiding van de uitkomst van de verkenning heeft Capgemini zes aanbevelingen opgesteld, welke in de bijlage kort worden toegelicht:

1. Spreek niet langer over e-dossiers;
2. Zorg voor eenduidige wettelijke verankering;
3. Bewerkstellig vertrouwen tussen ketenpartners;
4. Wees helder naar de burger;
5. Hanteer eenduidige methodieken voor semantische standaarden;
6. Leer van ervaringen in de lokale uitvoeringspraktijk.

Met het oog op het werkplan 2011 is aanbeveling 3 over het ontwerpen van een kader voor het opstellen van aansluitvoorwaarden¹ als onderdeel van organisatorische standaardisatie van belang. Een dergelijk initiatief is een eerste stap in de richting van het bewerkstellingen van organisatorische interoperabiliteit en kan gebruikt worden door partijen die een e-dossier willen gaan maken.

Voor wat betreft aanbeveling 6 geldt dat inventarisatie van de ervaringen in de lokale uitvoeringspraktijk ook zal leiden tot de identificatie van te ontwikkelen organisatorische standaarden.

Ter besluitvorming

U wordt gevraagd te besluiten over het voorstel voor de volgende vervolgactie:

Het ontwerpen van een kader voor aansluitvoorwaarden als onderdeel van organisatorische standaardisatie van e-dossiers.

Dit voorstel volgt uit twee van de in het rapport gedane aanbevelingen (te weten 3 en 6, zie bijlage) en is opgenomen in het concept werkplan 2011.

Bij een positieve beslissing van het Forum dient als volgt aan het voorstel uitvoering gegeven te worden:

- inventariseren van de bestaande aansluitvoorwaarden (en eventuele andere organisatorische standaarden) binnen de verschillende ketens, in de lokale en regionale uitvoeringspraktijk en mogelijk ook internationaal;
- de bestaande aansluitvoorwaarden toetsen op te stellen eisen op zowel organisatorisch, semantisch als technisch gebied (incl. eisen m.b.t. authenticatie en autorisatie: wat moet er geregeld zijn om vertrouwd te kunnen samenwerken?);
- opstellen van een model aansluitvoorwaarden danwel maken van een handreiking waarop makers van een e-dossier hun voorwaarden kunnen baseren.

¹ Bij gesprekken is naar voren gekomen dat het toch telkens een hele inspanning is om aansluitvoorwaarden op te stellen en na te gaan of voldaan wordt aan alle (wettelijke) eisen. Ook is het voor organisaties die met meerdere partijen samenwerken extra werk om de verschillende aansluitvoorwaarden te toetsen. Standaardisatie, b.v. door een model aansluitvoorwaarden beschikbaar te stellen dat getoetst is op algemeen geldende eisen en dat op maat gemaakt kan worden voor specifieke omstandigheden, kan daarom interoperabiliteit faciliteren. Zeker als die standaard goed doordacht is en ook ingaat op borging, vormt het een extra waarborg voor het vertrouwen dat essentieel is.

Ter kennisname

U wordt gevraagd kennis te nemen van het rapport als geheel en meer in bijzonder van de daarin gedane (overige) aanbevelingen. Aanbeveling 1 spreekt als aandachtspunt voor zich. Voor wat betreft de aanbevelingen 2, 4 en 5 is de stuurgroep van mening dat die aanbevelingen geen aanleiding geven tot verdere actie van het Forum, anders dan wat er op dit moment al gebeurt.

Bijlage – toelichting aanbevelingen

Nadere uitwerking aanbevelingen 3 en 6 die ten grondslag liggen aan het voorgestelde besluit

3. Bewerkstellig vertrouwen tussen ketenpartners

Het aangaan van een structureel samenwerkingsverband en het uitwisselen van gegevens valt of staat met vertrouwen en de waarborgen die in dat verband gegeven worden. Goede heldere aansluitvoorwaarden waaraan deelnemers moeten voldoen zijn daarom essentieel voor succesvolle samenwerkingsverbanden. Hieraan wordt nu nog per sector zelf invulling gegeven. Zeker wanneer organisaties met meerdere sectoren te maken hebben is dit complex en belemmerend.

De aanbeveling uit het rapport roept op om op basis van een inventarisatie van de momenteel binnen de verschillende ketens gebruikte aansluitvoorwaarden een kader te ontwerpen voor het opstellen van organisatorische aansluitvoorwaarden die onderling vertrouwen kunnen waarborgen en eenduidig zijn na te leven en te toetsen door ketenpartners.

6. Leer van ervaringen in de lokale uitvoeringspraktijk

Dienst- en zorgverlening waar de overheid een belangrijke rol in speelt worden vaak op lokaal niveau georganiseerd, rekening houdend met lokale omstandigheden (denk aan WMO en SUWI-keten). Uitvoerders van verschillende sectorale organisaties en gemeenten moeten daar – ieder met hun eigen gegevens – tot een onderlinge afstemming over de aanpak komen en acties ondernemen. Het meer kunnen delen van gegevens en ervaringen is juist hier van groot belang. Interoperabiliteit en standaarden spelen daarbij een belangrijke rol.

Het rapport beveelt aan om een overzicht van de ervaringen met het ontwikkelen van en werken met standaarden uit verschillende sectoren in de lokale uitvoeringspraktijk op te stellen, op basis waarvan (aanbevelingen voor) een landelijke standaardisatie-aanpak kunnen worden gefaciliteerd.

Nadere uitwerking overige aanbevelingen (1, 2, 4 en 5) waarvoor geen specifieke aanvullende actie vereist is

1. Spreek niet langer over e-dossiers

Er zijn verschillende configuraties van ICT services die interoperabiliteit mogelijk maken. De keuze voor een bepaalde configuratie wordt bepaald door de verscheidenheid van de deelnemende organisaties en de privacy gevoeligheid van de gegevens. De term e-dossiers als algemene naam voor al deze oplossingen roept in een groot aantal gevallen de verkeerde associatie op en doet geen recht aan de aandacht die juist aan privacy en doelbinding van de gegevensuitwisseling wordt geschonken.

De aanbeveling om de term e-dossier als algemene naam voor e-dossiers, verwijzindexen en registers te vermijden en een meer neutrale term te hanteren is een waardevolle. De voorgestelde term "interoperabiliteits-gegevensvoorziening" lijkt echter minder bruikbaar.

Het kan helpen wanneer het Forum bij het communiceren over e-dossiers steeds benadrukt dat deze term als algemene naam geen recht doet aan de diversiteit van de verschillende voorzieningen.

2. Zorg voor eenduidige wettelijke verankering

Wetgeving speelt een belangrijke rol bij landelijke (of "macro") ontwikkelingen van interoperabiliteit. Wetgeving kan ook standaarden betreffen. De wijze waarop bij het opstellen van wetten hieraan invulling wordt gegeven loopt zeer uiteen. In de praktijk wordt wetgeving als verhelderend en normerend, maar soms ook als belemmerend ervaren.

Het rapport beveelt aan om te onderzoeken hoe interoperabiliteit in wetgeving aan de orde wordt gesteld en hoe daarin verbetering kan worden aangebracht. Voorts beveelt het rapport aan richtlijnen te ontwikkelen voor een zo uniform mogelijke wijze van regulering en beschrijving van standaarden voor interoperabiliteit in wet- en regelgeving. Deze aanbeveling ondersteunt het reeds door het Forum in gang gezette traject m.b.t. de Aanwijzingen voor de regelgeving. Het vervolg van dit traject maakt onderdeel uit van het concept werkplan 2011.

4. Wees helder naar de burger

Burgers hebben – soms in verschillende rollen – met sectorale dienstverlening te maken. In alle gevallen speelt een rol dat de identiteit moet worden vastgesteld en de authenticatie, autorisatie en identificatie moet worden geregeld. Vanwege de Wet Bescherming Persoonsgegevens wordt binnen elke sector ook invulling gegeven aan het inzage- en verificatierecht, de toestemming voor gegevensgebruik en het correctierecht. Deze gescheiden aanpak leidt tot de situatie dat de burger telkens moet ontdekken hoe een en ander is geregeld en daarbij gebruik moet maken van verschillend opgezette ICT hulpmiddelen.

Het rapport beveelt aan om de eenduidigheid op het gebied van authenticatie, autorisatie en identificatie in de benadering van de burger te bevorderen. Hetzelfde geldt voor de uitoefening van rechten door de burger in verband met de over hem opgeslagen gegevens. De noodzaak van klantgerichtheid en zorgvuldigheid in het omgaan met persoonsgegevens overeenkomstig de hieraan door het CBP gesteld eisen dient hierbij onderstreept te worden. Deze aanbeveling ondersteunt de bestaande aandacht van het Forum voor het onderwerp authenticatie. In het concept werkplan 2011 wordt een voorstel voor te ondernemen activiteiten m.b.t. dit onderwerp gedaan.

5. Hanteer eenduidige methodieken voor semantische standaarden

Semantische standaarden zijn van fundamenteel belang voor interoperabiliteit. De ontwikkeling, documentatie en vastlegging worden momenteel sectoraal ingevuld bijvoorbeeld met eigen gegevenswoordenboeken, modellen en repositories. Dit kan belemmerend zijn voor interoperabiliteit tussen sectoren en voor onderlinge kennisdeling bij de ontwikkeling van voorzieningen.

De aanbeveling in het rapport luidt om op een gerichte wijze de toegankelijkheid van semantische standaarden over sectoren heen te bevorderen met behulp van o.a. een praktisch bruikbare methodiek. Het Forum heeft in 2010 uitgesproken overtuigd te zijn van de methode van contextuele verbijzondering als aanpak voor problemen met semantische interoperabiliteit. In het concept werkplan 2011 wordt een voorstel voor te ondernemen activiteiten m.b.t. dit onderwerp gedaan.